

ליקוטים וסיפורים נפלאים - האזינו

יש לבאר את הפסוק על פי משל לגביר שבנו יחידו חלה, והרופאים נאלצו למצוא תרופה למחלתו. לימים הגיע פרופסור מומחה לאותה מדינה והצליח לרפאו, והזהיר את אביו שישגיח על בנו יחידו שלא יבוא מאכל של בשר שמן לתוך פיו כי הדבר תלוי בנפשו. ויהי היום והאב הוכרח לנסוע חוץ לעיר לרגל מסחרו, וציוה את אשתו שתשגיח על הבן כפי הוראת הרופא. והנה כשישבה אמו אל השולחן לאכול ארוחת צהרים, הריח הבן את הבשר, נגש אל השולחן, חטף חתיכת בשר שמן ותחב לפיו וברח החוצה. מובן מאליו שתיכף שוב חלה הבן. וכשב אביו מדרכו מצא את בנו מפרפר בין חיים למוות. רץ מיד אל הפרופסור ובקול בוכים התחנן לפניו שיציל את בנו יחידו מרדת שחת, וקפץ ונשבע שלא ייסע עוד לרגלי מסחרו. ואכן גם הפעם, הצליח הפרופסור להסיר מעל הבן סכנת מוות. כשהגיעה העת לעשות סעודת הודיה לה' יתברך בבשר ויין לרעיו ומשפחתו, גירש האב את בנו מהאולם הגדול שישבו שם האורחים על יד שולחנות ערוכים. שאלו האורחים זה את זה על הנהגתו המוזרה של "האב האכזר" שאינו שם לב לתחנוני הילד להרשות לו לישב עם האורחים. ורק האב היה היחידי שידע טעמו של דבר. כן הוא העניין עם הנהגת ה' יתברך את העולם. יש שהוא מגרש מחדר האוכל דווקא את הצדיק לטובתו, ואם כי אין אנו מבינים את הנהגתו, אבל אנו מאמינים בלב שלם שהוא לטובתו, כי צדיק וישר הוא, ואל לנו להתרעם חלילה על הנהגתו, הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו.

"כי דור תהפוכות המה בנים לא אמון במ" (לב, כ)

הכוונה אפשר לומר על דרך המוסר כי דרך האנשים להימנע מן הצדקה באמרו שאין להם ליתן, אבל באמת הוא בהיפך, מפני שאינם נותנים, אין להם ליתן, כי הצדקה היא המפתח לשפע, ובאם זורק את המפתח במה יפתח האוצר?
וזה "כי דור תהפוכות המה" הם מהפכים הסדר, ומונעים עצמם מן הצדקה, מפני שאין להם, והיה טוב יותר ליתן ואז היה השי"ת משפיע להם כפל כפלים, אבל המה "לא אמון במ" אין בהם אמונה להאמין שבזכות הצדקה יעזרם ד' ויפתח להם אוצרו הטוב. (חתן סופר)

"על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל... על אשר לא קידשתם אותי..." (לב, נא)

הגאון מווילנא מבאר את המושג "דין וחשבון", ולכאורה צריך לעשות קודם חשבון ורק לאחר מכן לתת את הדין! אלא שראשית יש לתת דין על מה שעשית, ולאחר מכן בוחנים מה היית אמור לעשות באותו הזמן... וכאן בני ישראל נותנים דין על אשר מעלתם בי, ומעבר לכך מגיע להם עונש על אשר לא קידשתם את ד'... (משך חכמה)

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (לב, ב)

אמר הצדיק רבי שמחה בונים מפשיסחא, כאשר יורד הגשם או הטל על גינת הירק אין ההשפעה הטובה ניכרת מיד על הירקות, ברגע זה לא רואים שום שינוי, אולם לאחר זמן, כאשר הירק גדל יפה, אנו מבינים כי הגשם שהשקה אותנו פעל והצמיח אותנו לשיאו.

כך הוא גם האדם הלומד תורה ומקיים מצוות ה', אין ההשפעה המבורכת ניכרת מיד, לאחר זמן כשרואים את האדם ומידותיו הנעלות שהבריות אומרות ראו פלוני, כמה נאים דרכיו! כמה מתוקנים מעשיו! אשרי אביו שלימדו תורה! אשרי רבו שלימדו תורה! מבינים את רוב הברכה שקיבל בלימודו ובקיום המצוות.

"יעקב חבל נחלתו" (לב, ט)

הצדיק רבי משה מקוברין היה אומר על פסוק זה: סגולתו של חבל עבות, שהוא שזור ממספר רב של חוטים. ואפילו נפגם חוט זה או אחר - אין הדבר פוגע בחוזק הכללי של החבל. ומוסיפים להשתמש בו כמקודם. ולא עוד, אלא פעמים אין מבחינים כלל בחוטים בפגומים שבחבל.

והוא הדין לגבי ישראל: בשעה שהם מלוכדים ושזורים כאחד, הם מתחזקים ומתחסינים כנגד אויביהם, המבקשים לפגוע בהם, ואחדות ישראל זו גורמת לכך, שאפילו הפגומים שבהם מוצאים תיקון לעצמם על-ידי דבקותם בזולת, כי "כל ישראל ערבים זה בזה" (שבועות לט.).

"מזי רעב ולחמי רשף וקטב מרירי" (לב, כד)

את הדברים הבאים שמעתי מהרב מרדכי נויגרשל שליט"א: א: בידוע שפסוקי פרשת "האזינו" רומזים על תקופת השואה. לדוגמה "הם קנאוני בלא אל כעסוני בהבליהם". מתי כלל ישראל "קנאוני בלא אל"? אירופה במאה התשע-עשרה היתה אתאיסטית, לא האמינו בבורא עולם. והתורה מפרטת את העונשים הנוראים שיבואו עליהם בתקופה זו: "אספה עלימו רעות חצי אכלה במ. מזי רעב ולחמי רשף וקטב מרירי ושו בהמת אשלח במ עם חמת זחלי עפר". מה הכונה "קטב מרירי"?

רש"י פרש, שהכוונה לשמות של שדים. אמנם - אומר הרב נויגרשל - המושג "קטב" מופיע במקום נוסף בתנ"ך (תהלים צא, ו): "מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים", וכתב שם המלבי"ם: "מקטב - כמו 'קטב מרירי', 'אהי קטבך שאולי' (הושע יג), אויר ארסי הממית, וכאן נרמז שבשואה ישתמשו בגז רעיל להמית את היהודים! (ומתוק האור)

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט ק-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא" (לב, ד)

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן